విడిప్రతిక ౧ అణా

గోలకొండపత్రిక

102870

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. ౬ | అక్టోబరు ౮ వ తేది ౧౯౩౬ గురువారము | అర్ధ సం॥చందా రూ ౩

సంపుటము ౧౧ | త్రూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కన్. | సంచిక ౪౩

శా. శ. ౧౮౫౮ == శ్రీధాతసం॥ నిజభాద్రపద బ॥ ౮ గురువారము. == ౩ ఆజూర్ ౧౩౪౬ ఫ.

...దేశములో వాణిజ్య పారిశ్రామికవృత్తులను వృద్ధిచేయకయే నిర్బంధవిద్యావిధానము నాచరణకు తెచ్చు ప్రయత్నములు సల్పుట నిరుద్యోగసమస్యను మరింత బాధాకరము చేయుటకేనోయని ప్రతికూలుర మొదటివాదము. వీరు ఈవిషయమై జాగ్రతగా ఆలోచించవలసియున్నది. లేనిచో ఇట్టి పొరపాటు అభిప్రాయములు ఏర్పడును. విద్యాధికులగు నిరుద్యోగులకును ప్రారంభవిద్యతో ఏమాత్రమును సంబంధము లేదనుట మొదటి అంశము. విద్యాధికులగు నిరుద్యోగులనగా ఉన్నత విద్యాలయములలో ఉన్నత విద్యనభ్యసించి, నిరుద్యోగులుగానున్నవారని అర్థము. మన రాష్ట్రములో ప్రభుత్వోద్యోగములకొరకు ప్రతివ్యక్తియును స్కూలులో లేక, దీనితో సమానమగు మరియితర పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడై యుండవలెనను విధిగాయుండుటచే తక్కువలోతక్కువ మెట్రిక్యులేషనులోనైన ఉత్తీర్ణుడైనవాడే ప్రభుత్వోద్యోగమును కోరవలసియున్నదను విషయము విదితమే. ప్రతివ్యక్తియు వ్రాయుటయు చదువుటయు, తన లెక్కలను తాను చేసుకొను శక్తిగలవారగునంతమాత్రపు శిక్షణమే ప్రారంభవిద్యయని తలచవలెను. ఇట్టి ప్రారంభవిద్య శిక్షణపొందినవాడు విద్యాధికుడు కాక అక్షరాస్యుడు మాత్రమేయగును. ఇట్టి అక్షరాస్యమాత్రుడు ప్రభుత్వోద్యోగము కాంక్షించునని వారెట్లు ఊహించగలరో నేను ఊహించజాలకున్నాను.

బెంగాలులో జరుగు దోపిడులు, ఖూనీలు మొదలగువిషయములు భయంకరరీతిని జరుగుచున్నట్లుగా వర్ణింపబడుచున్నవి. కాని ఈవిషయమునకు నిర్బంధములో ఏమాత్రము స్థానము లేదు. సంబంధించినను దోపిడులు మొదలైనవి విద్యాధికులవలన జరుగుచుండెనవిగాని, ప్రస్తుతమునకు ఆర్థికమయిన కష్టములవలన విద్యాధికుల అసంతృప్తి హెచ్చగుచున్నదని ప్రతికూలుర అభిప్రాయము. అయిన నిర్బంధ ఉన్నతవిద్య గావలెనా, లేక నిర్బంధప్రారంభవిద్య గావలెనా? ఈ ప్రతికూలుర అభిప్రాయానుసారమే వర్తించవలెను. చిన్న ఉన్నతవిద్యాశిక్షణము క్రింద వ్యయపరుపబడుచున్న ద్రవ్యమును తీసివేసి కళాశాలలన్నిటిని మూసివేయవలసియుండును.

ప్రభుత్వోద్యోగులవద్దను నిరుద్యోగుల సంఖ్యకంటె తక్కువగానున్నదనియు, ప్రభుత్వమువారవలంబించిన విధానముచే విద్యాధికులగుచున్నారనియు ప్రతికూలురనుచున్నారు. జయప్రకాశ్ నారాయణ్ లో నే పేర్కొందును. ఉదా: మన దేశమున నాయకులుకొందరిగ పలుమార్లు మెలకొల్పి దేశాభివృద్ధి చేయగలుగునంత సమర్థులున్నారన్నమాట. కాని, అట్టి నాయకులను ప్రోత్సహించువారు మన దేశమున లేకుండుట మిక్కిలి విచారకరమైన విషయము. మన రాష్ట్రములో పండితులును, గ్రంథకర్తలును, నాటకరచయితలును వారి ప్రావీణ్యతను తగిన గౌరవమివ్వువారు లేమిచే పనిలేక సాధారణ నిరుద్యోగులలో చేరియున్నారు. ఇదేవిధమున ఎక్కువమంది వీరములలో వ్యవసాయ గ్రామములందు మరియి ప్రావీణ్యము సంపాదించి

నిర్బంధ ప్రారంభవిద్యా ప్రతికూలురకు సమాధానము

వ్యాసకర్త:

మందుముల నరసింగరావుగారు.

—. (రయ్యతుపత్రికా సంపాదకులు)

(ఇటీవల దక్కన్ న్యాసనసభ ద్వారా వామననాయక్, అక్బరలీఖాన్ బారిస్టరు గార్లచే శాసనసభయందు ప్రవేశపెట్టుటకై తలపెట్టబడియున్న నిర్బంధప్రారంభవిద్యావిధానపు చిత్తుశాసనములను అట్లు ప్రవేశపెట్టుటకైనను అనుమతినొసంగవలదని "ఈక్రింది సంతకములు" చేసినవారలు ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించినట్లు ఒకవార్త ప్రకటితమైయుండెను. ఆ నిర్బంధ ప్రారంభవిద్యా ప్రతికూలురు చేసిన ఆక్షేపణలు మా సంపాదకీయమందు కొన్నివిధముల ఖండితములైనవి. "రయ్యతు" పత్రికా సంపాదకులగు శ్రీయుత మందుముల నరసింగరావుగారు ఆయాక్షేపణలను మరికొన్నివిధములగు వాదములచే ఖండించియున్నారు. అక్టో త్రైవిషయాంశము అను మాపుటకై "రయ్యతు" ఉర్దూపత్రికలో ప్రకటించబడిన వారివ్యాసమునకు శ్రీయుత వి. అళ్వారుస్వామిగారు చేసిన అనువాదము నిట ప్రకటించుచున్నాము.

— గో. ప. సం.

చెప్పుచున్నారు. కాని: వారితో తగు సహాయమును లాభమును పొందువారే లేనందున వారి ప్రావీణ్యత రాణించుటెట్లు?

ఆనసామాన్యమందు వ్యవసాయాభివృద్ధిని బోధించువారెయుండిన వారలకు సత్ఫలితములు వచ్చునని ఎప్పుడుగాక ప్రభుత్వోద్యోగముల కాశించువారుకాదు నుండరు. ఉదాహరణార్థము, పల్లెటూళ్లో చిన్న చిన్న వైద్యులవైపు, మరియు ప్రావీణ్యత లేకపోయినను చికిత్స చేయబూనుకొనువారు (Quack) వైపు ప్రజాసామాన్యమునకు నెంతశ్రద్ధయుండునో విశేషముగ తెల్ప ఉన్నతవిద్య నభ్యసించి, మిక్కిలి ప్రతిష్ఠకు పాత్రులై సంపాదను. ఇక వేరీతిని వచనములకు నమ్మక, మరియు తలఉమాన్న వైద్యకోనులకు బారిష్టరులు లో ముక్తియారాము (Legal adviser) కూడ వేరవలెను. విదేశీయనిర్వాహ దేశములో నిరుద్యోగసమస్య ప్రబలిపోవుటకు ప్రజాసామాన్యము నకు విద్యయు, ప్రపంచజ్ఞానమును లేకుండుట ముఖ్యకారణమని తేటపడినది. ఇట్టివ్యాధిని నిర్మూలించుటకొరకు తగుయత్నము చేయువంతవరకు పరిస్థితులిటులనే పరిణమించుచుండును ప్రతికూలురక్వేషి అట్టివ్యాధిని పరిరక్షించు ఔషధమేదోగాక మరేమగును?

నిర్బంధ ప్రారంభవిద్యవలన నిరుద్యోగుల సంఖ్య హెచ్చునను ప్రతికూలుర అభిప్రాయము తో నే పేర్కొనలేనని తెలుపనా: ఇప్పటి అక్షరాస్యమాత్రులగు నిరుద్యోగులు ఇదివరకున్న విద్యాధిక నిరుద్యోగవర్గములో చేరుదురు. ఇప్పుడు, విద్యాధికులగువారు మాత్రమే నిరుద్యోగులు గనుండుటమేలా, లేక అక్షరాస్యులందరును చేయుటయా? అను ప్రశ్న పుట్టుచున్నది. ఈవిషయమును ప్రతికూలురు వారిపక్షములనవలంబించి వారే తీర్మానించుకొనవచ్చును. కాని, నేను మాత్రము, జ్ఞానహీనులగు నిరుద్యోగులకంటె విద్యాధికులగు నిరుద్యోగులుండుటయే మేలని తలచెదను. ఏలనన విద్యాధికులగువారు ఏదినమునకో తమ విద్యనుపయోగించి తమజీవితమును వెళ్లబుచ్చుకొనగలరు. విద్యాహీనులగువారికి స్థానము లేదు.

బాలురు తమ తల్లిదండ్రులకు వ్యవసాయకుల కు సహాయులుగనుందురు. కొందరు నిర్బంధవిద్యచే వ్యవసాయమునకు హాని కలుగునని ప్రతికూలుర వాదము. ప్రతికూలుర యుక్తి ప్రకారముగానే ౧౪ సంవత్సరముల కంటె తక్కువ వయస్సుగల బాలురను పాఠశాలయందులో చేర్చవలెనని ప్రభుత్వమువారు శాసించిన చట్టమునకు కూడా వీరు వ్యతిరేకులై యుందురు. ఇదియుగాక, ఏదీ పాఠశాలయములగురించి ప్రభుత్వమువారు శాసించినదికూడా తెలిసికొనవలసియుండును. కొత్తగ ఇట్టిశాసనములచే బీదప్రజల జీవనోపాధి కష్టము సంభవించినదని కాని, వారిపై భరింపరానటువంటిభారము వేయబడినదని గాని అనుటకు వీలులేదు. స్వాతంత్ర్యమునకును సంఘోద్ధరణమునకును మరియు జీవితవిధానములకును, ఇట్టిశాసనము అవసరములని

వారితో చేరియున్నవారనుటచే నేను పరిశ్రమాలయముల శాసనములో ౧౪ సంవత్సరములకు లోపుకాలములో విద్యాశిక్షణ కేర్పాటుగావించునట్లు నిబంధించుటకు ప్రభుత్వము వారితో మనవి చేసుకొనుచున్నాను. లేనిచో, బాల్యమునుండియు పాలేరుగా ప్రవర్తించిన ఆ బాలునిజీవితము వ్యర్థమైపోవును.

ఆరోగ్యము ననుసరించి ప్రభుత్వమువారే ప్రతి గ్రామము, పట్టణములలో పరిశ్రమాలయములయందు పిన్నవయస్కులు చేరకుండ నిబంధనగావించినప్పుడు వీరికి నిర్బంధవిద్య నేర్చుటలో తల్లిదండ్రులకు వ్యవసాయకుల కష్టనష్టము వాటిల్లదు. ఇదియునుగాక ప్రస్తుతము చిన్న వయసుగల ఉద్యోగులు తమ ఉద్యోగములను మానుటచే పెద్దవారలకు నిరుద్యోగులసంఖ్య తగ్గును. చిన్నవయసు గలవారలనుండి పెద్దలనుండి తీసుకొనునంతపనిని తీసుకొనుచు, వేతనముమాత్రము చిన్నవయసువారికిచ్చునంతయే నొసంగుచు కాలముగడుపుచున్న ప్రముఖులే ఇట్టి వాదమునకు ఆక్షేపించుచున్నారుగాని, వేరొకరు కారని నా దృఢవిశ్వాసము.

కొద్దినెలలో మన్న వ్యవసాయకులు తమబిడ్డలచే సహాయము పొందుదురను విషయము ఒప్పుకొనదగినదే. అయినను వారికీలుకనుసరించి విద్యాశిక్షణ కార్యక్రమము మేర్పాటుగావించుకొనవచ్చును. పట్టణములలోవలె ఎల్లప్పుడు పాఠశాలలను కార్యక్రమము నవసరమని నానిశ్చితము కాదు. వ్యవసాయపరిస్థితులు, గ్రామ్యప్రజల సౌకర్యములు మొదలగువిషయముల నాలోచించి కార్యక్రమము నేర్పాటు చేసుకొనవలెను.

ఇదియునుగాక ౧౦ సంవత్సరములకు లోపు వయస్సుగలబాలుడు తన శరీరపుష్టినిచేసి తెలియనివాడై, అజ్ఞానిగా వీధులయందు తిరుగుచు, తల్లిదండ్రులవెంట చేనులకేగుచు లేక గోళీలు మొదలగు ఆటలతో తన జీవితమును వెళ్లబుచ్చుచున్నాడుకదా! నిర్బంధవిద్యావిధానము క్రింద ౭ సంవత్సరముల వయసునుండి ౧౦ సంవత్సరములవరకు శిక్షణమొసంగబడిన బాలుడు తనవృద్ధజీవితమును సార్థకమగునట్లు చేసికొనుటయేగాక అవివాహముచే క్షేత్రములవివిధముగు భారము కలుగదని విశ్వసించవలయునని చెప్పవచ్చును.

నిర్బంధ ప్రారంభవిద్యచే ప్రభుత్వముపై సంవత్సరమునకు కోటికొలది రూపాయల భారము పడునని ప్రతికూలురి మూడవఆక్షేపణ. ఈ ఆక్షేపణలో, వీరు చేసిన లెక్కయే ఒప్పుకొనతగినదికాదు. ఇతరసాధకులు ఒక్కకోటిరూపాయలు చాలునని అభిప్రాయమిచ్చియున్నారు. అయినను, ప్రస్తుతము కేవలము ప్రాథమిక విద్యపై సుమారు ౨౦ లక్షల రూపాయలు ప్రభుత్వముచే వ్యయపరుప బడుచున్నది గాక, నూరు లక్షలు మాత్రము ఎక్కువయగును. అట్టి లెక్కల ప్రకారముగా పెరుగులు ఈ నాల్గు సంవత్సరములలో పొందుచున్న, ఉన్నతవిద్యాలయము, కళాశాలలు, మాధ్యమిక పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయుల కొందరు ఉపాధ్యాయుల వేతనములలో తగ్గింపు చేయుట

చేతను, ప్రాథమికవిద్యకై వ్యయపరుపబడుచున్న పద్దులలో మార్పులు జరుగుటచేతను తీరిపోవును. మన రాష్ట్రములోని ఒకభాగము విద్యాభివృద్ధికొరకు ఏర్పాట్లులేని జాగీరు మొదలగు స్థలములుగా గలవు. ఏర్పాట్లున్నను ప్రశంసనీయములుగాలేవు. కావున నిర్బంధప్రారంభవిద్యకైవలయు పద్దులలో ఒకభాగము భారము జాగీరులపై వేయవచ్చును.

సంస్థానాధీశ్వరులు, జాగీరుదార్లు తమప్రజలపై పన్నువసూలుచేయుట మొదలగుహక్కులుకలిగియున్న రైతులఅభివృద్ధికి తాముసహాయము చేయవలసియుండును. కాబట్టి వ్యయములోని ఒకభాగము జాగీరుదారులు మరియు సంస్థానాధీశులనుండి పొందవచ్చును. దేశాభ్యుదయమే ప్రధానమని జాగీరులోని అభ్యాసవ్యవహారమునుకూడా తాము శాఖగా నేర్పరచుకొని ఏర్పాట్లుగావించినప్పుడు రైతుశ్రేయస్సుకై ఏర్పడిన ఈనిర్బంధప్రారంభవిద్యకై ఏర్పాటుగావించుటలో జోక్యముకలిగించుకొనవచ్చును.

ఈరాష్ట్రములోని ప్రతిపట్టణ పురపాలకసంఘము లేర్పడి స్థానికులనుండి పన్నులువసూలు చేయబడుచున్నవి. గాని పైసంఘముపారిపాలన హద్దులలో మరియు లోకల్బోర్డువారి పరిపాలనహద్దులలో నియమింపబడు నిర్బంధ విద్యాపాఠశాలల వ్యయములు కొంతవరకు పైసంఘములనుండి పొందవచ్చును. ఇదియునుగాక అవసరమనితోచిన పట్టణములలోని పాఠశాలకుకూడా ఆయాహద్దులలో గల పౌరులనుండి విద్యాపన్ను మోపవీలగును. పల్లెటూళ్లనుండి భూమిపన్నురూపకముద్రవ్యమును ప్రభుత్వమునకొక చిల్లిగవ్వకూడా ఆదాయపుపన్ను చెల్లించనివారికై పట్టణములలో విద్యాశిక్షణముక్రింద వ్యయపరుపబడుచున్నపుడు రైతుక్రింద నేల వెచ్చింపకూడదు? అట్లనుచో ఏమైననుపన్నుభారమున్న, పట్టణవాసులను లేటు సాహుకార్లు వర్తకులు, జాగీర్దారు, జమీందార్లు, అధికవేతనము లపొందు అధికారులకు మాత్రమే యుండును. కావున, పల్లెటూరిరైతులిసుమంతయు భీతిజెందవలసిన అగత్యములేదు. ఒకవేళ పైవిధానములపైరాబడురొక్కము సరిపోక, విధిలేక రైతులనుండికూడా పన్నువిధించవలసివచ్చినను, సైన్యవ్యయములనిమిత్తము పన్ను ఇచ్చుచున్న రైతు ఈనిర్బంధ ప్రారంభవిద్యకై చెల్లించుపన్ను భారమనితలపక తన సంపూర్ణాభిప్రాయముతో తనబాలురవ్యయముల భరించుటలో వెనుతీయుడు.

“అరువేండ్లలో విద్యాశిక్షణజరిగినను జరుగనిదానితో సమానమే”నని ప్రతికూలుర వాదనఅభిప్రాయము. ఈ ప్రతిఘటన పైకిసవ్యమని తోచుచున్నది. కాని, వాస్తవిగా విద్యావిహీనుడగుటకంటె కొంచెము తెలసినవాడుగానుండుట మేలని వ్యాప్యర్యుత్తరము. సహకారశాఖవారును మరియు వ్యవసాయశాఖవారును జోక్యము కలిగించుకొనిన యువకులు విద్యాశిక్షణములోకూడా జయముపొందగలరు. యువకులగువారు రాత్రిసమయములందు ప్రతిరోజు శిక్షణపొందుచున్న, పిన్నవయస్కులగువారికంటె చురుకుగా తమవిద్యను వృద్ధిచేసుకొనగలరు. ఇదియునుగాక పత్రికాపఠనము చేతను, గ్రంథపఠనముచేతను వీరు మరింతవృద్ధి గాంచగలుగుదురు. దీనినే “పురోభివృద్ధి” అనియు వ్యవహరింతురు. పురోభివృద్ధినిగురించి నిజాం ప్రభుత్వమునకేగాక నిజాం ప్రభుత్వ రాజ్యానికిగల ప్రజ్ఞవర్గవాసులకు. ప్రభుత్వమువారు చేయుచున్నకృషికి ప్రశంసార్హ్యమైనది. వారికి చేసినొక్క కృత్యము బోధపరచవలసియున్నది. ప్రారంభవిద్యకు వ్యతిరేకముగాను పురోభివృద్ధికకూడా వ్యతిరేకులని కొందరు గుసగుసలాడుచున్నారు లేదు. అనగా ప్రస్తుత హీనస్థితియందున్న మనరాజ్యమును అభివృద్ధిపరచవలెనని వారి అభిప్రాయమన్నమాట. ఇట్టివారి అభిప్రాయములని నేను నిరూపించినదానికి “నిర్బంధప్రారంభవిద్యావిషయము పైఆలోచించుటకుగాను ఏర్పరచిన ప్రభుత్వసబ్కమిటీవారు బహిరంగపరచిన తమ అభిప్రాయము (సిఫార్సు)లను పరిశీలించుటకు సీలువదతులు ౧౩౪౫ సంవ

లతార్కాణము, అనగా ఒకతీరమునకు అర్థిక పరిస్థితులే శాశ్వతముగానుండుట వారి అభిమతమనుటలో సందియములేదు. ఇప్పటిపరిస్థితులు హీనదశలో నున్నవని వర్తమాన పరిస్థితులు తెలిసికొనగల్గుకొందరు ప్రముఖులు తమ స్వదాభిప్రాయముల వెలిబుచ్చిరి. ఇకమీదట సంభవించు విషమపరిస్థితులుకూడా నెరింగియున్నారు. ప్రజానుకూలముగా, సౌఖ్యదాయకముగా నుండకోరుట ప్రభుత్వమువారి బాధ్యతయా? లేక హీనస్థితియు; అపారిశుద్ధ్యము, ప్రపంచములో అపకీర్తిసంపాదించుటకు తోడ్పడుటయా? అను నొక ప్రశ్న ప్రతివారికిని జనించకమానదు. ప్రభుత్వములు కేంద్రస్థానమలంకరించినవి, కాని బ్రిటిషు పరిపాలనావిధానములలోగాని, కాలపరిస్థితులలోగాని, సాకర్యములయందుగాని ఇసుమంతయు వ్యత్యాసము కలుగకపోవుటను, యూరోపు ఇతరదేశీయ సంస్థానములలోని కూలీలకంటె బ్రిటిషు రాజ్యములోని కూలీలు మిక్కిలసంతోషముగను, దృఢాభిప్రాయము గలవారుగనుండి చలనము లేకయుండుటయే కారణము.

ప్రపంచచరిత్రనేగాక తమ స్వరాష్ట్రచరిత్రనుకూడా మిక్కిలి సూక్ష్మదృష్టితో ఆసాంతముగా పఠనము గావించవలసియున్న వీరు జీవితవిధానముపై ఆధారపడియున్న ఇట్టి ముఖ్యమగు సమస్యలలో పాల్గొనుటకంటె ప్రపంచము మరియుతమ జన్మస్థానముయొక్క ఆర్థికపరిస్థితులలో అనుభవము కలిగించుకొనినంత పాల్గొనవలెను.

ప్రారంభ నిర్బంధవిద్య అమలునకుతెచ్చుట లేకపోవుట అనువిషయమును మేము చర్చించుటలేదు: కాని మొత్తము రాజ్యములో (Mass Education) విద్యావిషయమై తగు ఏర్పాట్లు గావించబడి, విద్యావిహీనుడనుపేరును తుడిచివేయ కృషిసలుపవలయునని మా ప్రత్యేకకోరిక.

కావలయును

విక్టోరియా మెమోరియల్ ఆర్ఫనేజ్ అండ్ టెక్నికల్ స్కూలు, సరూర్ నగర్, కొరకు ఒక హౌస్ మాష్టర్ హాలీ 30-3/2-60 వేతనముపై బాలురకు స్కౌటింగు ఆటలు మొదలగువాని నేర్పగలవాడై యుండి వివాహితుడైనవాడై యుండవలెను.

దరఖాస్తులు 7 వ అబాన్ 1346 ఫ. (12 వ అక్టోబరు 1936) తారీఖువరకు సూపరింటెండెంట్ కు స్వయముగా నియ్యవలెను. సి. యి. యల్కిన్స
సూపరింటెండెంటు.

కలరా కలరా కలరా

భయములేదు. భీతిజెందకుడు.

కలరాకు దివ్యౌషధము

విక్టర్ డ్రాప్స్ మిమ్ము కాపాడగలదు.

గ్రహణి, అతిసారము, కలరా రక్తవిరేచనములు, కడుపుబ్బరములు అజీర్ణము, వాంతిభేదులు మొదలగువానిని తప్పక కుదుర్చును. రెండు మూడు మోతాదులు పుచ్చుకొనినచో కలరా వలన కలుగు వాంతిభేదులుకట్టుకొనును. అనేకులు మా విక్టర్ డ్రాప్స్ను ఉపయోగించి ప్రాణముల కాపాడుకొని యోగ్యతాపత్రముల నొసగియున్నారు. కలరా వ్యాధులకు వాడబడుచుండు ఔషధములలోకెల్ల మా విక్టర్ డ్రాప్స్ ప్రశస్తమైనదని డాక్టరులు పొగడియున్నారు. మరియు అన్ని వయసులవారికిని నిర్భయముగా వాడవచ్చును.

ఏజెంట్లు: విక్టర అండు కో
పత్తరగడి మూరం హైద్రాబాద్ దక్కన్
దవాఖానా, విక్టర్ అండుకో
సుల్తానుబజారు

AGAINST
diabetes mellitus
LOBULINA

The World's most efficient Anti-Diabetic Specific. The Product of Swiss Serum & Vaccine Institute, Berne, Switzerland. If your Chemists do not have stock of LOBULINA send your order direct to the Sole Representative,

DR. JEAN F. STRANDGARD,
DIABETES EXPERT,
BANGALORE.

స్విట్జర్లండు దేశములో ప్రపంచములోకెల్ల ప్రసిద్ధిచెందిన స్విస్ సిరం అండు వాక్సిన్ యిన్స్టిట్యూట్, బెర్ను వారివల్ల తయారుచేయబడిన "లోబులీనా" అను అతిమూత్ర నివారిణి.

అతిమూత్రములో మెలిటస్ అనువ్యాధికి యిది సాటిలేనిదని ప్రముఖులైన అతిమూత్ర వ్యాధి చికిత్సకులచే అభినందించబడి వాడబడుచున్నది. ఇప్పుడు నేను ఇండియా మొత్తములో అతిమూత్ర వ్యాధులకున్ను, రక్తవృద్ధికిన్ని చికిత్సలు చేయుచున్నాను. దీనికి నేను "లోబులీనా"కే ఋణపడియున్నాను.

ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లీషులో
డాక్టరు జీన్ యఫ్. స్ట్రాండుగార్డు
అతిమూత్రవ్యాధికి స్పెషలిస్టు.
బెంగుళూరు

ప్లేగు చికిత్స

ప్లేగు ఎందుకు వ్యాపించునో మీకు తెలియునా?

1. ఇంటియొక్క అనారోగ్యత
2. ఆహారపదార్థముల నజాగ్రతగాయుంచుటవలన అవి చీమలు, ఎలుకలపాలగును
3. బట్టల నజాగ్రతగా యుంచుటు పారవేయుటవలన పురుగులుపట్టును.

వీనినుండి రక్షించుకొనుటకు, 56, 8577 A. జేమ్సుస్ట్రీట్ మరియు 1415 జనరల్ బజారు సికింద్రాబాదులోయున్న మా ప్రదర్శనశాలలకు రండు. ధాన్యము భద్రపరచుటకు గాలి దూరని డబ్బాలు, ఉక్కుసూటుకేసులు, ట్రంకులు, యింకా యితర ఉక్కు సామానులు సరసమైన ధరలకు దొరకును.

ది దక్కన్ మెటల్ వర్క్సు
8755. జేమ్సుస్ట్రీట్
సికింద్రాబాద్ దక్కన్.

GRAMOPHONE SHOWROOM
JAMBAGH
B. G. CHIMA

ఫోను రికార్డుల భవనము

అన్ని రకముల తెలుగు గ్రామఫోను రికార్డులు మావద్ద దొరకును. స్త్రీలువచ్చి చూచుటకు ప్రత్యేకమగు ఏర్పాటుగలదు.

బి. జి. చిమల్
జాంబాగు, హైద్రాబాదు దక్కన్,

కృష్ణా టాకీస్ గుల్జారుహౌజు

రెండు అమూల్యానకాశములు
మిస్. గుల్ జారు, మిస్. ఫాతిమా, నటునరాంధ్ర నృత్య గానములు

సాగర్ కన్యా

విఖ్యాతచిత్రము—కళావైదుష్యమునకు నరవుతాయి.

రాబోవు చిత్రము—
హరిశ్చంద్ర

సెంట్రల్ టాకీస్ గౌలిగూడ

రెండవ వారము
24 గురువారము మొదలు మినర్వ ఫిలింకంపెనీవారి ప్రసిద్ధ చిత్రము

సైడే హవస్ (King John)

సోహరాబ్ మోదీ, చంద్రకుమార్, సాదత్ అలీ, షామ,
గుల్ జార్, మిస్, మహబూబ్ జాన్ గానము (రేడియో పాటకురాలు

రాబోవు చిత్రము—
బన్ సరి బాల

రీగలు టాకీసు సికింద్రాబాదు

(పూర్వము రామగోపాల్ థియేటరు)

ముజ్రా 1935

ప్రదర్శింపబడుచున్నది.
అమీర్ బేగం, ముక్తార్ బేగం, మిస్. షామ, సుల్తాన్ బేగం

రాబోవుచిత్రము—
ఆఫత్ ఖు అబల

వెస్టెండు టాకీస్

3 అద్భుత ప్రదర్శనములు
3 అక్టోబరు శని, 5 సోమ, 7 బుధ.
అఖిలభారత విఖ్యాత గాయకురాలు
శ్రీమతి హీరాబాయి
బరోడ్కర్
మధురగాన ప్రదర్శనములు.

8 గురు. చార్లిన్ సిటిలైట్సు
13 మంగళ. Afrca Speaks

రాయల్ టాకీస్

సెప్టెంబరు 26 శనివారము మొదలు
మహాలక్ష్మి సినీటోన్ వారిచిత్రము

బాంబు—షెల్

భయానక చిత్రము
మిస్. కృష్ణ. మిస్. లక్ష్మి
మాస్టర్, అనంతదేవు.
హాజి (షాపీకిమర్ షే)

గోలకొండ పత్రిక

ధాతనామ సం॥ర నిజభాద్రపద బ॥ ౧౯

సోమవారము

క్రీ. శే. డాక్టర్ మెకంజీ గారు

మన ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాపీఠపు ప్రొవైస్ ఛాన్సెలరు అగు డాక్టరు ఏ. హెచ్. మెకంజీగారు కీర్తిశేషులగుటచే ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాపీఠము మన రాష్ట్రము వెలుపల తన ప్రతిష్ఠను వృద్ధిచేయుట కుద్యమించుచున్న ఒక ఆప్తుని గోలుపోయినదైనది. మెకంజీగారు ఉస్మానియా విద్యాపీఠమునకు రాకపూర్వము, నేటికిని మన దేశవాసులచే గొప్పవిగా నెంచబడు బ్రిటిషు దేశపు విశ్వవిద్యాపీఠముల డిగ్రీలనుపొంది, క్రీ. శ. ౧౯౦౮ నుండియు మన భారతదేశమందు సంయుక్త రాష్ట్ర ప్రభుత్వ విద్యాశాఖలో అనేకములగు అధికారపదవులను, తర్వాత కొన్ని కాలము అనలువారికి బదులుగా భారత ప్రభుత్వవిద్యాశాఖాధికారిపదవిని ఆయా ప్రభుత్వములకు చాల సంతృప్తికరముగ నిర్వహించియుండెను. వారు అవసానకాలమునకు ముందు జబ్బుపడి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాపీఠపు ప్రొవైస్ ఛాన్సెలరుగానే తమ మాతృదేశమగు ఇంగ్లాండులో సెలవుపై నుండగానే, వారు భారతప్రభుత్వ విద్యాశాఖాధికారిగ నియమింపబడినను, ఇతరులవలె దీనిపై ఆశచే ప్రేరితులుగాక, తన జబ్బుస్థితిలో అంతగొప్పభారమును మోయలేనేమోయనుసంకోచముచే ఆపనిని మానుకొనియుండిన సంగతి అందరికిని తెలిసినదే. ఏలువురు ఆసంగతి తెలిసినప్పుడు ఇటీవలవారికి ఉస్మానియా విద్యాపీఠ సంబంధమగు అధికారమందు గలిగిన మక్కువ కూడ వారిని దీనికంటె గొప్పదగు భారతప్రభుత్వపు పదవిని వదలుకొనుటకు కొంతవరకు ప్రేరించియుండవచ్చునేమో యని అనుమానించియుండిరి.

మెకంజీగారు ఉస్మానియా విద్యాపీఠపు అధికారము చేపట్టినవెంటనే, వారుచేసిన కొన్ని సంస్కరణములు అంతగా బయటివారికి తెలియకపోయినను వ్యవహారములయందు నిష్పక్షపాతతను, నియమబద్ధతను స్థిరపరచుటకు ఉపకరించినట్లు చెప్పుదురు.

నిజాంరాష్ట్ర ప్రభుత్వాధికారపదవులయందును, ఇతరోద్యోగములయందును బయటివారిని సంపూర్ణముగా నిషేధించుట మంచిదని వారి అభిప్రాయము కాకున్నను, విద్యావిషయములో మాత్రము నిజాంరాష్ట్రవాసులకు బయటివిశ్వవిద్యాలయములతో సంబంధమును ఈరాష్ట్రములో ఎంతమాత్రమును నిలిపియుంచరాదని వారిలక్ష్యమై యుండెను. ఈలక్ష్యముతో నైజాంకాలేజిని మదరాసు విశ్వవిద్యాపీఠమునుండి తొలగించుటకై వారెంతో శ్రమపడిరి; కాని వారి శ్రమ ఫలితమును వారు చూడకముందే ఈలోకమును వదలవలసివచ్చెను.

క్రీ॥ శే॥ మెకంజీగారికి మనరాష్ట్రమందు పేరుసంపాదించిన ముఖ్యకార్యము నిజాంరాష్ట్ర విద్యావిధాన సంస్కరణోద్యమపు అధ్యక్షత్వము. ఈ అధ్యక్షత్వమునందు, విద్యార్థుల మాతృభాషద్వారా విద్యనేర్పించవలెనను సూత్రమును అంగీకరించువిషయములో రాష్ట్రమందలి ముఖ్యసంఘములగు ఆంధ్ర, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటకులకు ఎంతవరకు న్యాయముచేకూర్చినదో ఏమో తెలిసికొనుటకు, మెకంజీకమిటీరిపోర్టు ఇంతవరకును ప్రకటించబడలేదు. కాని హైదరాబాదు ఉపాధ్యాయసంఘ వార్షికోత్సవ సందర్భమున విద్యార్థులకు వారల మాతృభాషలోనే విద్య నేర్పవలెనని పట్టుబట్టినవారు, తరువాత ఉర్దూయెడ జూపిన పక్షపాతముచే ఏభాషద్వారా విద్య నేర్పవలెనను విషయమున ఆంధ్ర మహారాష్ట్ర కర్ణాటకులకు సంతృప్తి కలిగించజాలకపోయిరి. అయినను ఇంతమాత్రముచే వారి తక్కిన సేవయొక్క ఘనతను తక్కువ చేయజాలము. గ్రామములలో వ్యవసాయ ప్రధానమగు విద్యను నేర్పించు ఏర్పాట్లు చేయవలెనను విషయమున ఈరాష్ట్రమందలి అభిప్రాయమును చలింపచేయుటకు వారికృషి చాల తోడ్పడినదని ఒప్పుకొనకతప్పదు. మెకంజీగారీ రాష్ట్రమునకు చేసిన కొలదికాలపు సేవలో ఇది చిర స్మరణీయము. ఈసూచనను ఆచరణలో పెట్టునప్పుడు గ్రామస్థుల మాతృభాషలోనే విద్య నేర్పవలెనను సూత్రము నంగీకరించి పనిచేయుచో నుత్తమమగు గొప్పఫలమును సాధించవచ్చును.

మెకంజీగారు ఉస్మానియా విద్యాపీఠ ప్రతిష్ఠను పెంపొందించుటకును, ఈ రాష్ట్రమందు విద్యాసమస్యను సంపూర్ణముగ పరిష్కరించుటకును ఎంతెంతచేయదలచియుండిరో ఏమో! వారు జబ్బుపడి జన్మభూమియందు విశ్రాంతిగైకొనుచుండ, వారింతలో ఈలోకమును వీడుదురని మేమనుకొనియుండలేదు. అందుచే వారికాలగతి మమ్ముల నొకింత శోక విస్మయ స్తబ్ధుల జేసినది. భగవంతుడు వారియాత్మకు శాంతి ప్రసాదించుగాక! వారివియోగముచే దుఃఖమున మునిగియున్న వారి కుటుంబమునకు మా సానుభూతి తెలుపుచున్నాము.

వకీళ్ల పక్షమున శాసనసభా ప్రతినిధుల ఎన్నిక

అబ్దుల్లాపాషా, కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగార్ల విజయము

(స్వకీయవిలేఖరి)

హైదరాబాదు (దక్కన్) ౨౭ ఆబాన్ ౧౩౪౫ ఫ:—

కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు

న్యాయవాదులపక్షమున శాసనసభకు ప్రతినిధులఎన్నికలు నేడు హైకోర్టులో జరిగినవి. పండిత కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు ౩౭౦ వోట్లతోను, మౌల్వి అబ్దుల్లపాషాగారు ౩౮౧ వోట్లతోను గెలిచిరి.

నేడు సరిగా ఉదయం ౧౧ గంటలకు ఎన్నికలు ప్రారంభమయినవి. హైకోర్టుఆంతయు హైకోర్టు వకీళ్లతో క్రిక్కిరిసియుండెను. క్రిందవరలకొలది మోటారుబస్సులు నిలబెట్టబడినవి. కొన్ని కార్లు నాడావుడిగా తిరుగుచుండెను. సరిగా ౧౧ గంటలకు ఎన్నికలు ప్రారంభమైనవి. వోటర్లపట్టిక ద్వారమున వ్రేలాడకట్టబడియుండెను. న్యాయమూర్తి అస్గరయార్ జంగ్ బహద్దరుగారి సమక్షమునయున్న రిజస్టరుపై వోటర్లు అభ్యర్థులకు వోటునిచ్చు సంతకము చేయుచుండిరి.

ద్వారముకడ అభ్యర్థులు తమపేర్లుగల కాగితములను వోటర్లకు యిచ్చుచుండిరి. ఈప్రకారము ఒంటిగంటవరకు జరుగుచునేయుండెను. ఒంటిగంటకు అయిదు నిమిషములు ముందుగానే వోట్లు లెక్కించి ఫలితములకు న్యాయమూర్తిగారు వెల్లడించిరి. మౌల్వి అబ్దుల్లపాషా బి.ఎ.ఎల్.ఎల్.; బి, హైకోర్టు వకీలుగారికి ౩౮౧ వోట్లును, పండిత వేంకటరంగారెడ్డి హైకోర్టువకీలుగారికి ౩౭౦ వోట్లును, ప్రత్యర్థులుగా నిలిచిన ధీరజలాల్ వల్ద్ బన్సీలాల్ గారికి ౧౬ వోట్లును, మౌల్వి సయ్యదు హైదరరజాసా॥ యం.ఏ. బారెట్లాగారికి ౬ వోట్లును మరియిద్దరికి చెరియొకవోటును వచ్చినవని న్యాయమూర్తి ప్రకటించెను. సభ్యులందరు చప్పట్లుకొట్టిరి. వెంటనే గెలుపొందిన అభ్యర్థులు న్యాయమూర్తివద్దకు వచ్చినిలిచిరి. న్యాయమూర్తి గెలిచినవారిని అభినందించుచున్నాననియు, వారు ప్రజలకును ప్రభువునకును మేలుచేయుదురుగాక యనియు నుడివిరి. వెంటనే మౌల్వి అబ్దుల్లాపాషాగారులేచి ప్రజలకును ప్రభుత్వమునకు క్షేమకరమగు శాసనముల గావించుటకు ప్రయత్నించెదనని జవాబుచెప్పిరి.

.. తరువాత శ్రీయుత కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు నేను ప్రథమమున యిదివరకున్న సభ్యులు ప్రవేశపెట్టిన చిత్తుశాసనములు శాసనములగునట్లు ప్రయత్నించగలననియు తరువాత ప్రజలకు,ప్రభుత్వమునకు క్షేమకరములగు శాసనములకై ప్రయత్నించెదననియు నుడివిరి. వెంటనే పూలదండలు గెలిచిన అభ్యర్థులకు తండోపతండములుగా వేయబడెను. న్యాయమూర్తికిని,పోలీసుమనుజులకును వేసిరి. కార్యక్రమము ముగించి న్యాయమూర్తిగారు లేచివెళ్లిరి.

క్రిందయున్న లైబ్రరీహాలులో మహబూబునగరము జిల్లా సంఘసభ్యులు జిల్లా ఆంధ్రజనసంఘపక్షమున గెల్చిన అభ్యర్థులను సన్మానించిరి జిల్లాసంఘపు అధ్యక్షులగు యం; నారాయణరావుగారు శ్రీయుతులను అభినందించుచు జిల్లాసంఘసభ్యులు పంపిన ఈక్రింది తీర్మానము చదివిరి.

తీర్మానము

"న్యాయవాద మహాశయులపక్షమున శాసన సభాసభ్యత్వమునకు అభ్యర్థులుగా నిలిచియున్న శ్రీయుత వెంకటరంగారెడ్డి, మౌల్వి అబ్దుల్లాపాషాగార్లు, రాబోవు రెండు సంవత్సరముల కొరకు సభ్యులుగా ఎన్నుకోబడినందుకు మహబూబునగరంజిల్లా ఆంధ్రసంఘము వారు తమ మనఃపూర్వకమైన అభినందనముల దెలుపుచు దేశీయులకు బీదవారలకు అవసరాన్యుపయోగకరములగు శాసనముల, శాసనసభలో నుపపాదించి, దేశమునకు, ప్రభుత్వమునకును నిజమైన (సేవ చే)యుదురని ఆశించుచున్నారు."

మౌల్వి అబ్దుల్లాపాషాగారు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు నేనుయింతకుపూర్వము చెప్పినమాటలనే మరల బలపరచుచున్నాననియు, ప్రజలకు,ప్రభుత్వమునకు క్షేమకరములైన శాసనములకై ప్రయత్నించెదననియు చెప్పికూర్చుండిరి. శ్రీయుత కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు యింతకుపూర్వము న్యాయమూర్తి సమక్షమున చెప్పినమాటలనే మరలవిశదీకరించి చెప్పిరి. లోగా కొందరు వోటరులేమి చేసెదరని యడిగినను గెలిచినవో తరువాత సమాధానము చెప్పవచ్చునని యుపేక్షించితినని చెప్పి,తాను మొదట యిదివరకున్న శాసనసభ్యులు ప్రవేశపెట్టిన బిల్లులను శాసనములుగా అవకాశమున్నంతవరకు ప్రయత్నించెద (అవకాశమే చాలతక్కువ) మనిరి. తరువాత ముఖ్యముగా వ్యవసాయదారుల క్షేమమునకవసరములగు శాసనములు కొనుచోటకు ప్రయత్నించెదమని చెప్పి ముగించిరి.

పుష్పమాలలు వేయబడెను. చప్పట్లు మ్రోగెను.

భోజనపు విందు

నేటిరాత్రి ౮ గంటలకు శ్రీయుత కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు తాము శాసనసభా సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడినందులకుగాను జిల్లాలనుండి ఎన్నికలలో వోట్లనొసగుటకు విచ్చేసిన న్యాయవాదులకు స్థానిక న్యాయవాదులకు, ప్రముఖులకు గొప్ప భోజనపువిందు నొసగిరి. విందునకు సుమారు ౩౦౦ ప్రముఖులు ఆహ్వానింపబడిరి. విందునందు పాల్గొనినవారిలో శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావు, కాశీనాథరావు వైద్య, ఆంధ్ర రామచంద్రరావు, శ్రీనివాసశర్మపురోహిత్, బూర్గుల రామకృష్ణారావు, సుబ్రహ్మణ్యము, ప్రతాపరెడ్డి, మందుముల రామచంద్రరావు, అక్కినేపల్లి జానకిరామారావు, మొదలగువారలు ముఖ్యులు.

విందు సుమారు ౧౧-౩౦ గంటలకు జయప్రదముగా ముగిసెను.

జీవిత విశేషములు

శ్రీయుత వేంకటరంగారెడ్డిగారు అత్రాపుజిల్లాలోని పెద్దమంగళవారము గ్రామవాస్తవ్యులు. వీరు ౧౩౦౦ ఫసలీలో జననమొందిరి. ప్రాథమికవిద్యను గ్రామబడిలో నభ్యసించి నపిదప, హైద్రాబాదుకు వీరితండ్రిగారు వీరిని పంపిరి. హైద్రాబాదులో అప్పుడు అమలులోనున్న స్పెషల్ పరీక్ష నాటనే మిడిలుపరీక్షలోను ఉత్తీర్ణులైరి. అకాలముగా ఉన్నత విద్యకు అంతగా అవసరము కనుపించకపోవుటచేత, వీరు మాతృభాషలో న్యాయవాద పరీక్షకొరకు చదివిరి ౧౩౨౧ ఫసలీలో మొదటిసారి ఈ న్యాయవాదపరీక్షలో, అందులో చేరిన ౧౫౦౦ మంది విద్యార్థులలో ఉత్తీర్ణులైన ౨౫ గురులో వీరొకరు. వెంటనే న్యాయవాదవృత్తిని కొద్దికొద్దిగా సాగించుచు ఇతర న్యాయవాదవిద్యార్థులకు పాఠములుచెప్పుచు ౧౩౨౩ ఫసలీలో మొదటితరగతి న్యాయవాదపరీక్షలో ఉత్తీర్ణులైరి ౧౩౨౫ ఫసలీనుండి వారు నిరాఘాటముగాను నిరాడంబరముగాను, అత్యల్పప్రాయముగను పద్ధతులపైన తమవృత్తిని సాగించుచు, క్రమేణ వృద్ధిపొందుచు, తెలంగాణాలో మంచిఘనవైన వకీలుగా పేరుప్రతిష్ఠలు సంపాదించినారు.

వీరివద్ద ౧౩౨౫—౧౩౪౫ వరకు చదివిన న్యాయవాదవిద్యార్థులు ఎందరో ఉత్తీర్ణులై మన రాష్ట్రములో అన్నిచోట్ల వ్యాపించియున్నారు.

ప్రజాహిత కార్యాదులలో వీరిజీవితము కృష్ణదేవరాయలాంధ్ర భాషానిలయములో ఒకసారి (౧౦౦) రూపాయలు ప్రసాదించి, రాజపోషకులలో చేరుటతో ప్రారంభమైనది. తరువాత రెడ్డిహాస్టలుకు ౧౩౩౫— వరకు కార్యదర్శిగానుండి మంచిపద్ధతులపైన పనినడిపించిరి. ౧౩౩౪ ఫసలీలో ప్రారంభింపబడిన హైద్రాబాదు ఆంధ్రజనసంఘములో చేరి ఇంతవరకు ఈఆంధ్రోద్యమము ఎన్ని రూపములుగా పరిణమించినదో అన్నిట్లోను, వీరు పాలకసభ్యులుగానో, సభ్యులుగానో, సహాయకులుగానుండి పనిచేయుచున్నారు. కేంద్రసంఘములో కోశాధ్యక్షులుగానుండిరి. ఇపుడు స్థానికసంఘములోను వీరు కోశాధ్యక్షులు.

హైద్రాబాదులో స్థాపింపబడిన వేమనగ్రంథాలయ స్థాపకులలో వీరొకరు ముఖ్యప్రముఖులు. స్థాపించినది మొదలు నేటివరకు ఆర్థిక విషయాదులలోను, ఇతర విషయాదులలోను, స్థిరమైనపద్ధతులు, ఈ వేమన గ్రంథాలయమును నడిపించుచున్నారు.

సుల్తాను బజారులోని ఉన్నత బాలికా పాఠశాలకు పాలకసభ్యులలో వీరొకరు.

వీరు ఉదారాశయులు శాంతస్వభావులు. హైద్రాబాదు రాష్ట్రములో, అందులో ముఖ్యముగా ఆంధ్రజిల్లాలలో వీరి సహాయముపొందని సంస్థలేదని చెప్పవచ్చును.

అత్రాపుబల్దాజిల్లా లోకల్ ఫండుబోర్డులో గడచిన ౧౦ సంవత్సరములవరకు వరుసగా సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడి తమకర్తవ్యమును బాగుగా నెరవేర్చిరి.

ఇన్ని గుణములతో నిండియున్న వీరు ఆంధ్రులైయుండి రాబోవు రెండుసంవత్సరములకొరకు న్యాయవాదుల పక్షమున, మనశాసనసభకు సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడుట ఆంధ్రులకు గర్వించదగిన విషయము.

గాంధీమహాత్ముని జయంతి

హైద్రాబాదు: ౨-౧౦-౩౬:-

నేడు సాయంకాలము నాలుగుగంటలకు త్రూపుబజారులోని పురం రుక్మిణమ్మగారి గృహమందు సుమారు ౪౦ మంది స్త్రీలు సమావేశమైరి. ప్రథమమున రాట్నముపై నూలువడుకుటతో కార్యక్రమ మారంభింపబడెను. తరువాత గాంధీమహాత్ముని సంకీర్తనము పాటలు, పద్యములు చదువబడెను. వచ్చిన స్త్రీలందరికి వేరుశనగపప్పు, అరటిపండ్లు, తాంబూలములను పసుపుకుంకుమలిచ్చి సన్మానింపబడెను. మంగళహారతితో కార్యక్రమము ముగింపబడెను.

ఉభయ జన్మదినము ౨-౧౦-౧౯౩౬ దేశమంతటను ఉత్సవములు, సభలు, ఉపన్యాసములు జరిగినవి.

వల్లూరి సూర్యనారాయణరావుగారికి

సన్మానము

దక్కను హైదరాబాదునగర వకీళ్లలోనొకరగు శ్రీయుత పండిత్ వల్లూరు సూర్యనారాయణరావు బి. యె. యం. యల్ గారు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయపు యం. యల్ పరీక్షయందుత్తీర్ణులైన సందర్భమున హైదరాబాద్ నగరమందలి వర్తకులగు శ్రీయుత మిరియాల రామలింగయ్య సేటుగారు వకీలుగారి నభినందించుటకై ౨౯ సెప్టెంబరు మంగళవారమునాడు ఈసామియా బజారులోని సేనక దాసు మందిరమున ఉపహారవిందొసగిరి. అతిథులందరు విందారగించినతరుపరి వకీలుగారిని పుష్పమాలాలంకృతులచేసి. అమూల్యములగు కొన్ని-[కానూను]పుస్తకములర్పించిరి. తరుపరి శ్రీయుత తేలుకుంట వెంకటేశ్వరరావు హైకోర్టువకీలుగారు పండిత సూర్యనారాయణరావుగారు సికిందరాబాద హైదరాబాద పట్టణములలో పేరుగాంచిన న్యాయవాదులై కేవలము విద్యాభిమానముచే కష్టతరమగు యం. యల్ పరీక్షయందుత్తీర్ణులగుట సంతోషకరమగు విషయము. మాత్రమేకాక ప్రజల కుపయోగకారియు గూడనైనవిషయమని శ్రీయుత సేటుగారి తరఫున అభినందించిరి. ఈ సన్మానమున కాశీనాథరావు వైద్య. పాండురంగజోషీ మొదలగు న్యాయవాదప్రముఖులును, పలువురు వర్తకశ్రేష్ఠులును పాల్గొనిరి.

ఆంధ్రరాష్ట్ర సామ్యవాద మహాసభ

రాజమండ్రిలో ౨౬, ౨౭ తేదీలలో సమావేశమగుట

(స్వకీయ విలేఖరి)

రాజమండ్రి. సెప్టెంబరు ౨౭

ద్వితీయ ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సామ్యవాద (సోషలిస్టు) మహాసభ రాజమహేంద్రవరమునందు కాంగ్రెసుభవనములో నిన్న మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు బొంబాయి నాయకులగు కామ్రేడ్ యూసఫ్ మెహరాలీగారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమైనది. సుమారు ౧౫౦ ప్రతినిధులు వివిధ తెలుగుమండలములనుండి విచ్చేసిరి. సభనలంకరించిన ప్రతినిధులలో ముఖ్యులు కామ్రేడులు దర్శి చెంచయ్య, నారి నకీమతీ సుభద్రమ్మ (మద్రాసు) మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య, (రాజమండ్రి) చెన్నలరెడ్డి రామలింగయ్య మేకుగారీబు (గుంటూరు), పొలసానిగంటి రిరుపలరావు (కాకినాడ), పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య(రెడ్డి)—నెల్లూరు; (కొప్పవీరలింగరాజు, పులుపులూరి కోదండరామయ్య, డాక్టరు కె. ఎల్. నరసింహారావు, దూర్వాసుల సత్యనారాయణ, వాడ్రేవు జగ్గరాజు (తూ. గోదావరి) మకరాజు శ్రీరంగశాయి కొవ్వలి గోపాలరావు ఉల్లా సత్యనారాయణ (ప. గో) తేజోమూర్తుల వెంకటావుగార్లు.

నిన్న ఉదయమునసే ౯ గంటలకు మెయిలులో అధ్యక్షుడు మెహరాలీగారు రాగానే గొప్పఊరేగింపు పురవీథులగుండ నడపి జాతీయ విద్యాలయమునకు తోడ్కొనివచ్చిరి. అనంతరము విషయనిర్ధారణసభ సమావేశమైనది. మధ్యాహ్నం మహాసభ జాతీయగీతములతో ప్రారంభమైనది. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ కొవ్వలి లింగరాజు (రాజమండ్రి)గారు తమ ఉపన్యాసమునుచదివిరి తర్వాత అధ్యక్షోపన్యాసమును చదివిరి. నిన్న పది తీర్మానములవరకు చేయబడినవి. నిన్న రాత్రిరిగి విషయనిర్ధారణసభ జరిగినది. తిరిగి ఉదయం మధ్యాహ్నం ౨ గంటలకు విషయ నిర్ధారణసభజరిగినది. మధ్యాహ్నం ౨ గం.లకు మహాసభప్రారంభమైనది. మరల్ నొకసారి అన్నపూర్ణయ్యగారధ్యక్షులుగనుండిరి. చాలతీర్మానములు చేయబడినవి సభ మొత్తముమీద దిగ్విజయముగా జరిగినది. ప్రతి ఘట్టములో మాదుతరహాలవారున్నారు సుందరయ్యగారి మాస్టిరక్షణసంఘీయులు, రామలింగయ్యగారి యువజనసంఘీయులు, శ్రీరంగశాయిగారి సామ్యవాదసభ్యులు హాజరైరి.

నేనిదివరలో చెప్పినట్లు ఆంధ్రయువకహృదయము సామ్యవాద సిద్ధాంతములపై ప్రెంగియున్నది. కొందరుయువకులు తమపేరు చివర "రాజు""రెడ్డి" అంత్యపదములను తీసివేసిరి. ఆంధ్రకాంగ్రెసు నాయకుల [పెద్దల]లో ఈ మహాసభకెవరును రాలేదు. అవగా ఆంధ్రయువకులే ఈయుద్యమమును నడుపుచున్నారన్నమాట. మహాసభాధ్యక్షునిగురించి కొంచెము చెప్పి విరమించెదను. మెహరాలీగారు యువకుడు 3౫ సంవత్సరముల వయస్సు. స్ఫురద్రూపి, సమర్థుడు మంచివాగ్మియగుట. వారి అధ్యక్షోపన్యాసము చాలసరళముగను చేసిరి. బహుచాతుర్యముతో సభా కార్యక్రమమును నడిపింపగలిగిరి.

౨౫వ తేది రాత్రి సామ్యవాదసంఘ రహస్యసమావేశము జరిగెను. అందు సోదరులు సుందరయ్య, అన్నపూర్ణయ్య, రామలింగయ్యగార్ల నాయకత్వమున ఒకపక్షము, సోదరులు లింగరాజు, రంగశాయి, జగ్గరాజుగార్ల నాయకత్వమున మరొకపక్షము కార్య నిర్వాహకొరకొరకు పోటీచేసినట్లుండెను. మొదటి పక్షీయులు అతివాదులనియు కార్యవాదులనియు తెలిసినది. వారు గాంధీతత్వమును ఖద్దరుధారణను వ్యతిరేకించిరట. రెండవపక్షము వారు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును సమర్థించిరట. ఉభయపక్షముల తీవ్రాభిప్రాయభేదము వాదోపవాదములు జరిగినట్లును అధ్యక్షుడు ప్రశాంతముగనుండి రాజీకై ప్రయత్నించెనట. రాజీ కుదురనందువలనచేత ౨౭ తేదీ ఉదయం సుందరయ్య పక్షీయులు సభనుండి ప్రతిఘటించుచూ లేచిపోయిరి. మెహరాలీగారు వారివద్దకుపోయి శ్రమపడి రాజీపరిచిరి. స్థాయిసంఘమునకు మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారిని ప్రధానకార్యదర్శిగాను; లింగరాజు సుందరయ్య, రంగశాయిగార్లను సహకార్యదర్శులుగాను మరి ౧౩

ORIENTAL

సభ్యులతో తనకున్నటువంటి యువకోద్యమంతో అధ్యక్షుడు చేసిన సలహాను సభవారు ఏకగ్రీవముగ నంగీకరించిరి.

మెహరాలీగారు సభను ముగించుచు "ఆంధ్రదేశీయులు శౌర్యపరాక్రమములు గలవారని మేము బొంబాయిలో తెలుసుకొంటిమి. మీ ఆంధ్రయువకుల యున్నారాము. సాహసప్రేమములు నన్ను మరీ ఆకర్షించినవి. వినాగ సంఘీభావముతో ఉద్యమమును నడిపెదరని నమ్ముచున్నానని సభను సమాప్తపరచిరి. అధ్యక్షునికి సభ్యులకును వందనములర్పించుటతో సభదిగ్విజయముగ ముగిసెను.

* * *

కొవ్విడి లింగరాజుగారి స్వాగతోపన్యాసము

నూతనమైన నాగరికతను స్థాపించడానికి కంకణంకట్టుకొన్న సోదరులందరికీ స్వాగతం. రాజమహేంద్రవరము ఆంధ్రదేశచరిత్రలో విఖ్యాతమైన పట్టణమేకాకుండా నూతనభావాలను స్వీకరించడంలో నూతనోద్యమాలను ప్రోత్సహించడంలోను ఎప్పుడూ ముందంజవేస్తూంది. ఆంధ్రదేశమంతా కూడా నూతనభావాలు రేకెత్తించి క్రొత్త ఆదర్శాశయాలతో ఉజ్జీవింపజేసిన వీరేశలింగంపంతులు రంగభూమి యిది. ఇట్టి సాంప్రదాయసిద్ధమైన యీపట్టణములో మానవకోటి స్వేచ్ఛకోసం నిరంతరకృషి సలిపే మహనీయులు కూడి లోకకళ్యాణానికి తోడ్పడితాయనుటలో ఏమీసందేహంలేదు.

౧౯ శతాబ్దం పరభాగంలో కార్ల్ మార్క్సు! ఎంజిల్సు అనే జర్మనీ శాస్త్రజ్ఞులు ప్రపంచసోషలిస్టుసంయుక్త— అధిభౌతికలక్షణాలను బట్టి సామ్యవాదమును అర్థిక శాస్త్రరీత్యా విశదీకరించారు. అనేకతరాలనుంచి జీవితావసరములను ఉత్పత్తిచేసే సాధనాలన్నీ చేతిలోపెట్టుకొన్న ధనికవర్గానికి కష్టించి పనిచేసే శ్రామికులకూ కలుగుతూవచ్చే సంఘర్షణ పరిణామం కష్టజీవుల ప్రభుత్వస్థాపనమని సిద్ధాంతీకరించారు...... సంఘంలో ప్రతివారు శక్తికొలదిపని చేయకుండా శ్రమపడటం, ప్రతివానికి జీవితావశ్యకమైన సౌఖ్యాలు లభ్యమవడం, సామ్యవాదంయొక్క మూలసిద్ధాంతము ౧౯౧౭ సంవత్సరములో లెనిన్ మహాశయుని నాయకత్వముతో రష్యాలోజరిగిన మహావిప్లవంవల్ల అక్కడ స్థాపింపబడిన కార్మిక కర్షక ప్రభుత్వం ప్రజలను చేయుకలసినలాభంవల్ల ఈసిద్ధాంతం భాగావ్యాప్తి చెందింది. ఒక్కసారిగా ప్రపంచంలోని పాలకప్రజవం మేలుకొని ధనికవర్గంతో పోరాటం సాగిస్తూన్నారు...... మీరటు కుట్రకేసుతో యీఆశయాలు మరీ ప్రబలమైనాయి. రష్యాలో పాలకజన ప్రభుత్వంలోజరిగిన అభివృద్ధిని చూచినపుడు ప్రతిదేశంలోనూకూడా అటువంటిప్రభుత్వాన్ని కాంక్షించేవాళ్లసంఖ్య హెచ్చినది. అసలు యుద్ధానంతరం యూరోపా రాజ్యాంగాల్లో అఖండమైన మార్పులు జరిగిపోయాయి. నిరంకుశచక్రవర్తులెందరో పదచ్యుతులై ప్రజాస్వామికాలు ఏర్పడ్డాయి.

మన రాజకీయాల్లో నేడు సామ్యవాదం ప్రాముఖ్యంవహించడానికి కారకులయినవాళ్లలో జవహర్‌లాలు ముఖ్యుడని చెప్పకతప్పదు. లాహోరు కాంగ్రెసులో జవహర్‌లాలు ఆధ్యర్యమున సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య మేభారతవర్షముయొక్క రాజకీయ ఆదర్శమని ప్రకటింపబడినది. ఉత్పత్తిసాధనాలన్నీ ప్రభుత్వం వశపరచుకొనేయుద్దేశంతో ప్రస్తుతంముఖ్యమైన [వస్త్రశాల, రైళ్లు, ఓడలు, గనులు మొదలైనవి] పరిశ్రమలను ప్రభుత్వపరంచేయడం, భూమిపై కృషిచేసే వ్యవసాయదారులకు భూమిహక్కుల నివ్వడం, పాలకప్రజవంయొక్క ఋణాన్నితొలగించడం మొదలైన ముఖ్యాంశములను కాంగ్రెసు అంగీకరించింది. సామ్యవాదసిద్ధాంతాలని ప్రచారంచేయడానికీ కాయకష్టంచేత జీవించే ప్రజలకు అధికారం కల్పించవలెననే ఆదర్శం కాంగ్రెసుచేత అమోదింపచేయడానికి కాంగ్రెసుసోషలిస్టుపార్టీ ౧౯౩౪లోయిలుదేరి కృషిచేస్తోంది. జవహర్‌లాలుగారు తీవ్రసామ్యవాదప్రచారాన్ని చేస్తున్నా. వల్లభాయి పటేలు వంటి పెద్దలింకా సామ్యవాదాన్నిగూర్చి చులకనగా మాట్లాడుతూ నేయున్నారు. సామ్యవాదమంటే రష్యాదేశమునుండివచ్చిన ఒకప్రమాదకరమైన విషయమనిన్నీ, అరష్యాపుస్తకాలు చదివి మనపిల్లలు పాడైపోతున్నారని ఒకవింతైన సంశయం వెలిబుచ్చుతారు. రష్యాలో నూతనపరిశోధన, నూతనయుగము సృష్టింపబడినది ఈసృష్టిలో అనేకలక్షలమంది, బలియైపోయారు. ఏదయినా ప్రజ అన్నవస్త్రాలకై ఆక్రోశించకుండా చేసినది. నిర్వ్యాపిహీనత మహమ్మాన్ని తొలగించింది. రష్యాపుస్తకాలని చదివినంతమాత్రాన అలాటిప్రభుత్వాన్నే ఇండియాలో సృష్టిస్తారనుకొనుట పొరబాటు...ఇంకొక జాతిమీద రాజ్యమేలుతూవున్న పరప్రభుత్వం అతిసులువుగా వదులుతుందనే విశ్వాసం నాకులేదు. ఆ అధికారాన్ని వదులుకొనేటంత ఒత్తిడి తీసికొనిరావాలంటే మనలోఎందరో బలికాకతప్పదు. భారతస్వాతంత్ర్య సంపాదనకు యితరులరక్తం మాటతలబెట్టకపోయినా, మనరక్తం ధారపోయకుండా సాధ్యమౌతుందని నాకునమ్మకం లేదు...దేవుడు కానివ్వండి మతంకానివ్వండి అది వ్యక్తికి సంబంధించినవిషయం. కాని దేవాలయాలపేరిట, చర్చీలపేరిట, ఆయా మతాధిపతులపేరిట జరిగే అత్యాచారాలని దోపిళ్లని సామ్యవాదంసహించదు. ఈమతాలు ఈ మతసంస్థలు సామ్రాజ్యవాదానికి ఉపాంగాలుగా ఉంటే సామ్యవాదులు వాటినివాటిపోక తప్పదు...నాలభిన్నమైనమతాలు సంఘాలు కులాలున్నాయనీ మనలోమనకు ఐకమత్యంకలగదనీ మైగామనదేశంలో చాలాకాలంద సాచారాలు మూఢత్వంఉండడంచేత యీగడ్డమీద సామ్యవాదం వ్యాప్తిచెందదనిన్ని కొందరుచెబుతారు. ఈసంఘాలకులాలు కృత్రిమ సృష్టిఅని నమ్ముతుంది. ప్రపంచంలో ఏదేశంలోనైనా రెండేజాతులున్నాయి. ధనికుల—పేదలు. అంటే పెట్టుబడిదారులు శ్రామికులు. ఈ జాతులమధ్యకలిగేసంఘర్షణ రూపాంతరములే, యీజాతులమధ్య కలిగేసంఘర్షణరూపాంతరములే యీవిశ్వామిత్రసృష్టికి కారణాలు. భూస్వాములు, శ్రమజీవులు యీరహస్యాన్ని గుర్తించినపుడు విప్లవంరాకతప్పదు. అప్పుడీభేదాలన్నీ నశించిపోతాయి......ఈసభ ఉరుములు మెరుపులమధ్యజరుగుతోంది. యూరోపువాతావరణమంతా యుద్ధచిహ్నాలతో నిండిఉంది. ఏరోజున ప్రపంచయుద్ధం ప్రారంభింపబడుతుందో చెప్పలేము సామ్రాజ్యతత్వము కోసం జరిగే ఏ యుద్ధానికి మనం సాయపడకూడదు...సోదరులాలా! మనదేశంలో కర్షకజనాన్ని కృశింపచేసె మహాఆనర్థాలో జమీందారీపద్ధతి ఒకటి. జమీందారులు, భూస్వాములుఏకమై తమకున్న అర్థబలాన్ని, అధికారబలాన్ని ఏకోన్ముఖం చేసికొని కాంగ్రెసును ధ్వంసంచేయడానికి సమకట్టారు. జమీందారుల జబర్దస్తీ భూస్వాముల బుకాయింపుపోవాలి...మనపార్టీ బలపడాలంటే కార్మికసంఘాలు అన్నిచోట్లా ఏర్పడాలి. ప్రజాసామాన్యంలో మనఆశయాలు వ్యాపించాలి.

గోలకొండ కవులసంచిక

చందాదారులకు	వెల	రు	౧-౦-౦
ఇతరులకు	,,	,,	౨-౦-౦

కాపలయును

విక్టోరియా మెమోరియల్ అర్ఫనేజ్ అండ్ టెక్నికల్ స్కూలు. న రూర్ నగర్, కొరకు బెల్తపాలసలో అనుభవముగల వృష్ట్యాధ్యాయుడు కావలెను [illegible] 60 [illegible] టెను. ముఖ్యలయిన ప్రామాణిక యువ్వాబతును-

దరఖాస్తులు స్వయముగా 10 వ అజూర్ [illegible] (15 వ అక్టోబరు 1936 తారీఖులక్షు [illegible] దిన సూపరింటెండెంటు [illegible]

సి. యి. [illegible] —సూపరింటెండెంటు

తనమాతృభాషాజ్ఞానము లేని భారతీయుని ఏమనవలెను? అతనిని భారతీయుడని చెప్పదగునా???

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H.E.H. The Nizam's Dominions.

వర్తకులకు
నిజాంరాష్ట్రపు ఎనిమిది జిల్లాలలోని ఆంధ్రులలో మీవర్తకవృద్ధికి సాధనము? గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటనము.

Vol. 11. | Thursday 8—10—1936 | No. 44

హరికథా పితామహ

ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు

వ్యాసకర్త:
(సుసర్ల శ్రీరామనృసింహంగారు)

విశాఖపట్టణంజిల్లా పేరుచెప్పినప్పటికిని మహామహులు జన్మించిన ప్రదేశము. పూర్వము గంజాంజిల్లా ఆంధ్రభాగముతో కలిపిన (నేటివిశాఖమండలముతో) మొత్తం ఈకళింగసీమకు విజయనగరము విద్యాపీఠముగ నుండెడిది. వైదిక విద్యలలో పేరెన్నికగన్న మహాపండితులు విజయనగర సంస్థానాధిపతులచే పోషింపబడుచు వచ్చిరి. విజయరామగజపతి, ఆనందగజపతి మహారాజులకాలములో మొదటితరగతి కళాశాల స్థాపింపబడి యభివృద్ధిగాంచెను. అనగా కళింగసీమలో ముఖ్యులైన మహామహులందరు విజయనగరములోనే పట్టభద్రులయిరి. నేటికిని మద్రాసురాజధాని కళాశాలలలో విజయనగరం కళాశాల ప్రాముఖ్యస్థాన మలంకరించుచున్నది. అందుచేతనే కీ॥ శే॥ సర్, ఒయ్యూరునరసింహేశ్వరశర్మ, (మైసూరుమంత్రిగా నుండెను.) శ్రీయుతులు చిర్రావూరి యజ్ఞేశ్వరచింతామణి. సర్. వేపా రామేశంపంతులు, కొంతి వెంకటరామమూర్తిపంతులు, ఒసవన్న రామచంద్రరావు [కలకత్తా], చింతకింది వెంకటహనుమంతరావు [లాహోరు విశ్వవిద్యాలయ గణితాధ్యాపకులు] బ్రహ్మశ్రీ దివాకర్ల యేచూరి నరసింహం పంతులు, మహామహోపాధ్యాయ, తాతా సుబ్బరాయశాస్త్రి, వైణికాచార్య హరికథా పితామహ ఆదిభట్ల నారాయణదాసు, వీణరమణయ్యదాసు, మహాబలశాలి కోడిరామమూర్తినాయుడు, ద్వారం వెంకటస్వామినాయుడు [వీణాప్రవీణుడు] మున్నగు పెద్దలీమండలమువారే.

మన వ్యాసనాయకుడు శ్రీఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు విశాఖపట్నంజిల్లా బొబ్బిలితాలూకా అజ్జాడగ్రామమున శ్రీరక్తాక్షిసంవత్సర శ్రావణబహుళ ౧౨తే బుధవారంరాత్రి మఖానక్షత్రవృషభలగ్నమందు ఒక ప్రసిద్ధపండితవంశమున జన్మించిరి. వీరు కోనసీమద్రావిడ శాఖీయులు, వీరితండ్రిగారు సంస్కృత పండితుడు కవికూడను. తల్లి తెలుగులో పండితురాలు. వీరకుటుంబమువారు యజ్ఞయాగాది క్రతువులాచరించియుండిరి. అన్నప్రదానమునకు పేరొందియుండెనట. అగ్రహారికులై యుండుటచేత సహజముగ స్థితివంతులు. తండ్రిగారు పురాణములు చదువుచున్నతరి ప్రక్కనకూర్చొని అక్షరములను గుర్తుపట్టి అక్షరాభ్యాసము కాకముందే దాసుగారు తెలుగుభాగవతమును చదువగలిగిరి. [అప్పటికి వ్రాయుటతెలియదు] వీరిబాల్యములో విద్యాభ్యాసము యింటిలోనే జరిగియుండెను. అయిదవయేటనుండియు అదనము పాడను సహజముగవచ్చినది. దాసుగారికి ఆరవయేట ఉపనయనముజరిగినది. అంతటినుండి పదకొండవ సంవత్సరమువచ్చునరకు తండ్రివద్దనే కొన్నిగ్రంథములు వేదము మరియు గీర్వాణసాహిత్యగ్రంథములు చదివిరి. ౧౨వ యేట తమఅన్నగారు విజయనగరం తీసికొనివచ్చిరి ౧౨వయేటనుండి ౧౫ యేటివరకు పురాణపఠనమువలన విద్యసంపాదింప మొదలిడిరి. కాని ౧౫ సం॥లో విజయనగరములోనే ఇంగ్లీషుఫస్టుక్లాసులో ప్రవేశించిరి. తనయొక్కతెలివితేటలవలన మధ్యమధ్య కొన్నితరగతులు చదువనక్కరలేకుండగనే మెట్రిక్యులేషను పొందుటకు ౨౧ సం॥లలో అనగా ౨౧వయేట మెట్రిక్యులేషను ప్యాసైరి. పదునెనిమి[illegible]యేటనుండి యు స్వతంత్రముగ హరికథలు చెప్పుచుండుట ప్రారంభించిరి. తెలవులలో [illegible] యము చెప్పుట, పల్లవిపాడుట జరుగు[illegible]డెడిది.

౧౮ సం॥లో వివాహమాయెను. ౧౮౮౨-౮౩ సం॥లలో ఎఫ్.ఏ. క్లాసుచదివిరి. విద్యావేతనము లభించియుండెను. ఎఫ్.ఏ. పరీక్షలో లెక్కలలో తప్పిపోయెను. అంతటితో విద్యనుచాలించిరి.

నారాయణదాసుగారి రచనలు గణనీయమైనవి. వీరుతొలుత రచించినహరికథ ధ్రువోపాఖ్యానము. [అచ్చుకాలేదు] తర్వాత శ్రీకృష్ణజననమను సంస్కృతహరికథను వ్రాసిరి. ౨౮ సం॥లో గజేంద్రమోక్షమను హరికథ రచనజరిగెను. ౨౯లో సారంగధర నాటకమును వ్రాసిరి. నవరసతరంగిణియను పేరుతో కాళిదాస మహాకవియొక్కయు, షేక్స్పియరను మహాకవియొక్కయు రసవత్తరమైన ఘట్టములను తెలుగులోనికి పద్యరూపముగమార్చ ప్రయత్నించిరి. ఈసప్ఫేబిల్సు — వందకథలను “నూర్గంటి” గ్రంథరూపకముగ తెలుగుపద్యగద్యలలో ప్రకటించిరి. ౨౭ సం॥లో మార్కండేయోపాఖ్యానం హరికథనచ్చు అచ్చువేయించిరి. ౩౦ సం॥లో మైసూరుకువెళ్లి శ్రీమహారాజావారి ప్రాపకమున వారికర్తాంగులో మూడురోజులు దాసుగారు తమపాండిత్య ప్రకర్ష ప్రదర్శించిరి. అప్పుడు మహారాజావారు దాసుగారికి బంగారుతోడాలును వీణను బహుమానముగానిచ్చియుండిరి. మద్రాసులో ప్రచురింపబడు “హిందూ” “మెయిలు” పత్రికలు నారాయణదాసుగారి మైసూరు సన్మానమునుగూర్చి విశేషముగా ప్రకటించెను. అందుపై విజయనగరం మహారాజా ఆనందగజపతి దాసుగారినివారి ఆస్థానపండితునిగా నియమించిరి. దాసుగారు వారి ౩౧వయేట హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ౩౨లో రుక్మిణీకళ్యాణము. ౩౩లో ప్రహ్లాదోపాఖ్యానము, ౩౫లో సావిత్ర్యుపాఖ్యానము, ౪౦లో భీష్మచరిత్ర హరికథలుగా రచించిరి. ౪౨లో తారకమను సంస్కృతకావ్యమును, సూర్యనారాయణశతకం. శివశతకం. ముకుందశతకం, సత్యవ్రతశతకం—వీటిని తెలుగులోరచించిరి. ౫౨లో యథార్థరామాయణమును హరికథనుచేసిరి. ఈరామాయణమునే హరిదాసులందరును ఆంధ్రదేశమంతటిలోను నేటికిని ఎక్కువగా హరికథగా చెప్పుచుందురు. భాగవతదశమస్కంధమును హరికథామృతమను పేరుతో సంస్కృతమున వ్రాసిరి. ఏబదిఆరవయేట విజయనగరసంగీత కళాశాలాధ్యక్షులుగా నియమింపబడిరి. ౫౭లో విష్ణుసహస్రనామమును “వెన్నెలపెయ్యిపేర్లవినుకలి” పద్యప్రబంధమును వ్రాసిరి. “పేల్పుమాటలు” యను పద్యగ్రంథమును భగవద్గీతాసారముగ వ్రాసిరి. ౬౦ సం॥ ప్రాంతములో ౩౧౧ ఋగ్వేదమంత్రములకు తాత్పర్యములనేర్పరచి, అచ్చతెలుగు పద్యములతర్జుమాతో సమాప్తముచేసిరి. దీనిపేరు ఋక్సంగ్రహము.

నిరి. ౬౩లో “ఉమర్ ఖయామ్” అను పారసీక గ్రంథమునకు సంస్కృతములోనికిని తెలుగులోనికిని తర్జుమాచేసిరి. దాసుగారి ౭౨ సం॥లో సంస్కృత కళాశాలాధ్యక్షతనుండి విశ్రాంతినొందిరి.

వీరిశిష్యగణము మిక్కిలి అధికముగా ఆంధ్రావని యంతటిలోనుయున్నది. నారాయణదాసుగారివద్దనే చదువుకొనినశిష్యులు నూరుమందియుందురు. శిష్యులశిష్యులు నారిపరంపర మొత్తము వెయ్యిమందికి పైగా త్రిలింగదేశములో చూడగలము. వీరిలో దాసుగారిచరిత్రను వర్ణించి పరోక్షముగా యీహరికథాపితామహుని ప్రధానగురువుగా భావించువారుకూడ యుందురు. దాసుగారిశిష్యులలో ప్రముఖులుగా నున్నవారిపేర్లను యుదహరించుట సందర్భముగనే యుండును.

౧.	ఆదిభట్ల నరసింహదాసు	విజయనగరం
౨.	వేదవభట్ల రమణయ్యదాసు	,,
౩.	కర్రా జగన్నాథదాసు	,,
౪.	పద్మనాని నరసింహదాసు	,,
౫	వేమాని వరహాలదాసు	,,
౬.	శిగడం అచ్చన్నదాసు	,,
౭.	లంక అప్పలదాసు	,,
౮.	కరుపూరి కృష్ణమూర్తిదాసు	,,
౯.	చెరుకుపల్లి కనకమ్మదాసు	,,
౧౦	సిద్దుల మల్లికార్జునదాసు	,,
౧౧.	చిట్టిమళ్ల రంగయ్యదాసు	,,
౧౨.	గోకా వెంకట రమణదాసు	మాడుగుల (విశాఖజిల్లా)
౧౩.	వాజపేయాజుల సుబ్బయ్యదాసు	ఉంగటూరు (ప. గో)
౧౪.	నేతి లక్ష్మీనారాయణదాసు	నూతక్కి (గుంటూరుజిల్లా)
౧౫.	రాకంటి జగన్నాథదాసు	శ్రీకాకుళం (విశాఖజిల్లా)
౧౬.	బంకా బాలకృష్ణదాసు	బెజవాడ
౧౭.	పుచ్చల బసవదాసు	రాజమండ్రి

ఇంకను ఎందరో ప్రజ్ఞావంతులైన హరిదాసులున్నారు పైనవ్రాయబడిన శిష్యులలోకూడ సామర్థ్యతలో హెచ్చుతగ్గులను పాటించలేదు. నారాయణదాసుగారు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విచక్షణచేయకుండగనే వచ్చినవారికెల్లవిద్యను చెప్పియుండిరి. పైన ఉదహరింపబడిన ప్రముఖులపేర్లకు దాసుఅనియే హరికథా పితామహుని తెలవుప్రకారము వ్రాసియుంటిని కాని నేడు ఆంధ్రావనిలో హరిదాసులందరును “భగవతార్” అని పిలిపించుకొనుచున్నారు. ఈశబ్దము భాగవతులు అనుమాటకు అరవపదము. చివర “ర్” అని చేర్చుట తమిళములో గౌరవవాచకమగును. “అయ్య” అను తెలుగుమాటకు ప్రతి “అయ్యర్” అరవములో

భారతవర్షమంతటిలోను గణనీయమైన ఆంధ్ర పుత్రరత్నములలో ఆదిభట్ల నారాయణదాసు గారొకరు. హరికథను ఒకకళగాను ఉద్యమముగాను చేసి దానిని యావదాంధ్రభూమికిని వ్యాపింపజేసిన మహనీయుడు నారాయణదాసుగారు. దాసుగారు ఆంధ్రగీర్వాణ పారసీకాంగ్ల భాషలలో పండితుడు. స్వతంత్రప్రజ్ఞకల కవీశ్వరుడు గాయకుడు నటకుడు. ఇన్నిప్రజ్ఞలుకల హరిదాసు భారతావనిలో కలడాయనిసందేహముతోచును. దాసుగారు నిర్దుష్ట్యపురుషుడు నిరంకుశగంభీరుడు. పూర్వకాలములో హరికథ ఏ మగనుండెనో మనకు తెలియదుకాని ఆకాలములో నారాయణదాసు ఆంధ్రమున క్రొత్తసృష్టి చేసియుండెనని చెప్పవచ్చును. ఆంధ్రావనిలో ప్రతప్రాంతమునకును వెడలి తమ ఆగమ్యతమును వెదజల్లినారు. దాసుగారి హరికథలను ఎచటనైనను వేలసంఖ్యమీదనే శ్రోతలు వచ్చుచుందురు. అనేకమంది మహారాజులచేత, జమీందారులచేత, ఐశ్వర్యవంతులచేత విద్యావంతులచేత దాసుగారు పొగడబడి బహుమానములను పొందియుండిరి. దాసుగారు మహాభోగి విలాస పురుషుడు. అమిత స్వాతంత్ర్యపరుడు. త్యాగము ప్రబోధించుటలోనే కాని ఆచరణములోనున్నట్లులేదు. ఈయన రమారమి లక్షరూపాయిలు నార్జించియుండును. ఈ ఎనుబదవపడిలోకూడ హరికథలకు పోవుచునేయుండును. నృత్యము చేయుట మానలేదు. ఆంధ్రావనిలో ఒక ఉద్యమమును సృష్టించి పోషించి వ్యాపింపచేసిన మహామహుడు నారాయణదాసుడు.

———

శ్రీమతి వడ్డకొండ ఇందిరాదేవి
బాలికల ఉన్నతపాఠశాల విద్యార్థిని
“ఘోషయాత్ర” యనుచక్కని
నాటకమును రచించిన
కవయిత్రి.

Printed and Pub[illegible]ed by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy.